

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Директор Державної установи
«Інститут всесвітньої історії
НАН України»
член-кореспондент НАН України,
доктор історичних наук, професор**

А.І. Кудряченко

«__» _____ 20__ р.

ОСВІТНЬО-НАУКОВА ПРОГРАМА

третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 03 Гуманітарні науки

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 032 Історія та археологія

**Ухвалено Вченою радою
ДУ «Інститут всесвітньої історії
НАН України»**

(протокол № ____ від _____ 2020 р.)

Освітньо-наукова програма підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії галузі знань **Гуманітарні науки** спеціальності **032 Історія та археологія** (далі – ОНП) розроблена і затверджена на засіданні Вченої ради ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України» (протокол № 8 від 03.12.2020 р.).

Розробники програми:

- **Кудряченко Андрій Іванович**, доктор історичних наук, професор, директор ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», керівник проектної групи зі спеціальності 032 «Історія та археологія»;

- **Срібняк Ігор Володимирович**, доктор історичних наук, професор, головний науковий співробітник відділу теорії та методології всесвітньої історії ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України» (Гарант освітньо-наукової програми);

- **Ткаченко Василь Миколайович**, доктор історичних наук, професор, член-кореспондент Академії педагогічних наук України, головний науковий співробітник відділу теорії та методології всесвітньої історії ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»;

- **Потехін Олександр Володимирович**, доктор історичних наук, старший науковий співробітник, головний науковий співробітник відділу теорії та методології всесвітньої історії ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»;

- **Толстов Сергій Валеріанович**, кандидат історичних наук, доцент, завідувач відділу трансатлантичних досліджень ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»;

- **Швед В'ячеслав Олександрович**, кандидат історичних наук, доцент, завідувач відділу історії країн Азії та Африки ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»;

- **Бульвінський Андрій Григорович**, кандидат історичних наук, доцент, завідувач відділу історії нових незалежних держав ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1 Галузь використання.....	6
2 Нормативні посилання	7
3 Терміни і визначення.....	8
4. Позначення і скорочення	8
5. Профіль ОНП.....	9
6. Перелік освітніх компонент ОНП та їх логічна послідовність.....	14
7. Наукова складова ОНП.....	15
8. Атестація.....	16
9. Анотація змісту навчальних дисциплін	17

ВСТУП

Законом України «Про вищу освіту» (ст. 10) визначено, що стандарт вищої освіти – це сукупність вимог до змісту та результатів освітньої діяльності ЗВО і наукових установ за кожним рівнем вищої освіти в межах кожної спеціальності.

Освітня діяльність у сфері вищої освіти провадиться ЗВО і науковими установами (для підготовки фахівців ступеня доктора філософії) на підставі ліцензій, які видаються центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України згідно з Законом України «Про вищу освіту».

Стандарт вищої освіти визначає такі вимоги до освітньої програми: а) обсяг кредитів ECTS, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти; б) перелік компетентностей випускника; в) нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання; г) форми атестації здобувачів вищої освіти; д) вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти; е) вимоги професійних стандартів (у разі їх наявності).

Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти відповідає восьмому кваліфікаційному рівню Національної рамки кваліфікацій та третьому циклу вищої освіти Рамки кваліфікацій Європейського простору вищої освіти і передбачає здобуття особою теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Наукова установа, що проводить діяльність на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти на підставі освітньо-наукової програми (ОНП) за кожною спеціальністю розробляє навчальний план, який визначає: 1) перелік та обсяг навчальних дисциплін у кредитах ECTS; 2) послідовність вивчення

дисциплін; 3) форми проведення навчальних занять та їх обсяг; 4) графік освітнього процесу; 5) форми поточного і підсумкового контролю. Для конкретизації планування освітнього процесу на кожний навчальний рік складається робочий навчальний план, що затверджується керівником наукової установи.

Відповідно до ст. 1 «Основні терміни та їх визначення» Закону України «Про вищу освіту» освітньо-наукова програма – це система освітніх компонентів на відповідному рівні вищої освіти в межах спеціальності, що визначає вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою, перелік навчальних дисциплін і логічну послідовність їх вивчення, кількість кредитів ECTS, необхідних для виконання цієї програми, а також очікувані результати навчання (компетентності), якими повинен оволодіти здобувач відповідного ступеня вищої освіти.

ОНП використовується під час акредитації освітньої програми, інспектування освітньої діяльності за спеціальністю та спеціалізацією; розроблення навчального плану, програм навчальних дисциплін і практик; розроблення засобів діагностики якості вищої освіти; визначення змісту навчання в системі перепідготовки та підвищення кваліфікації; а також професійної орієнтації здобувачів.

ОНП враховує вимоги Закону України «Про вищу освіту», Національної рамки кваліфікацій, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 № 1341, зі змінами, затвердженими постановою Кабінету міністрів України від 25.06.2020 р. № 519, «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступенів доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 № 261 і встановлює: обсяг та терміни освітньої складової освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії; загальні компетентності; фахові компетентності; програмні результати навчання; перелік та обсяг навчальних

дисциплін для опанування компетентностей освітньої програми; вимоги до структури навчальних дисциплін тощо.

ОНП використовується для:

- складання навчальних планів та робочих навчальних планів;
- формування індивідуальних планів здобувачів ступеня доктора філософії;
- формування програм навчальних дисциплін; визначення інформаційної бази для формування засобів діагностики;
- акредитації освітньої програми;
- внутрішнього і зовнішнього контролю якості підготовки фахівців;
- річних і проміжних контролів здобувачів ступеня доктора філософії відповідної спеціальності.

Захист інтелектуальної власності. Ця освітньо-наукова програма не може бути повністю або частково відтворена, тиражована та розповсюджена без дозволу Державної установи «Інститут всесвітньої історії НАН України».

1. Галузь використання

Цей стандарт поширюється на органи управління вищою освітою, заклади вищої освіти/наукові установи, а також міністерства, відомства, асоціації, підприємства, організації різних форм власності, де готуються або використовуються фахівці освітньо-кваліфікаційного рівня у галузі знань 03 Гуманітарні науки за спеціальністю 032 Історія та археологія з кваліфікацією доктор філософії за спеціальністю «Історія та археологія». Нормативний термін навчання – чотири роки.

Користувачами освітньої програми є здобувачі вищої освіти ступеня доктора філософії, які навчаються в аспірантурі ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»; науково-педагогічні працівники, які здійснюють підготовку

здобувачів ступеня доктора філософії відповідної спеціальності; Приймальна комісія ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України».

Узагальненим об'єктом діяльності є історія та археологія. Узагальненим предметом діяльності є Всесвітня історія – теоретичні і методологічні основи всесвітньої історії, всесвітньо-історичний процес, історія країн світу та історія міжнародних відносин, світовий культурно-цивілізаційний розвиток, суспільно-політичні та культурні взаємини України з країнами світу, аналіз і прогнозування розвитку цих взаємин.

Освітньо-наукова програма ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України» поширюється на ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України».

2. Нормативні посилання

1. Закон України «Про вищу освіту» (від 01. 07. 2014 № 1556-VII). – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>;
2. Закон України «Про освіту» (від 05. 09. 2017 № 2145-VIII). – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>;
3. Класифікатор професій: ДК 003: 2010 / [розроб.: М. Гаврицька та ін.]. – К. : Соцінформ; Держспоживстандарт України, 2010. – 746 с.;
4. Наказ Міністерства освіти і науки України від 01. 06. 2016 № 600 «Про затвердження та введення в дію Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти». – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/user/novivni/povidomlennya/2016/06/01/metodichnirekomendacziyi-shhodo-rozroblennya-stand/>;
5. Наказ МОН України від 06.11.2015 № 1151 «Про особливості запровадження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти». – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1460-15#n36>;
6. Постанова Кабінету міністрів України від 23. 11. 2011 № 1341 «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» зі змінами, затвердженими

постановою Кабінету міністрів України від 25.06.2020 р. № 519. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п>;

7. Постанова Кабінету Міністрів України від 30. 12. 2015 р. № 1187 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти». – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1187-2015-п/page>;

8. Постанова Кабінету міністрів України від 29. 04. 2015 № 266 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти». – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-п>;

9. Постанова Кабінету міністрів України від 31. 03. 2015 № 193 «Про документи про вищу освіту (наукові ступені) державного зразка». – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/193-2015-%D0%BF>

10. Постанова Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)» – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-%D0%BF#Text> ;

11. Класифікація видів економічної діяльності : ДК 009:2010. -На заміну ДК 009:2005 ; Чинний від 2012-01-01. - (Національний класифікатор України);

12. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти. - К. : Ленвіт, 2006. - 35 с. ISBN 966-7043-96-7;

3. Терміни та визначення

У цьому документі використано терміни та відповідні визначення, що подані в Законі України «Про вищу освіту» та Національному освітньому глосарії: вища освіта.

4. Позначення і скорочення

У цьому документі використані наступні позначення і скорочення:

ЄКТС (European Credit Transfer and Accumulation System) - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система.

5. Профіль освітньо-наукової програми

Загальна інформація	
Повна назва закладу вищої освіти	Державна установа «Інститут всесвітньої історії Національної академії наук України»
Офіційна назва ОНП	Всесвітня історія (The World History)
Тип диплому та обсяг ОНП	Диплом PhD, 43 кредити ECTS, термін освітньої складової 1 рік і наукової складової - 3 роки
Наявність акредитації	-
Цикл (рівень)	НРК України – 8 рівень, FQ-EHEA – третій цикл, EQF-LLL – 8 рівень
Передумови отримання	Другий (магістерський) рівень
Мови викладання	Українська.
Термін дії освітньої програми	2021
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми	ivinas.gov.ua/uk/pidgotovka-naukovikh-kadriv/download/1125_68a48d48f9ff1bfad235ed8b21c59952.html
Мета освітньої програми	
формування професійних компетентностей, необхідних для інноваційної науково-дослідницької діяльності в галузі всесвітньої історії	
Характеристика	
Рівень вищої освіти	третій рівень (освітньо-науковий)
Ступінь вищої освіти	доктор філософії
Галузь знань	03 гуманітарні науки
Спеціальність	032 Історія та археологія
Освітня кваліфікація	Доктор філософії за спеціальністю «Історія та археологія»
Кваліфікація в дипломі	ступінь вищої освіти – доктор філософії, галузь – 03 Гуманітарні науки, спеціальність – 032 «Історія та археологія»
Предметна область	Об'єктами вивчення та професійної діяльності доктора філософії за спеціальністю «Історія та археологія», спеціалізація – Всесвітня історія є минуле людства в усіх його проявах; пам'ятки історії та культури, історична пам'ять, історична політика, соціокультурні практики у минулому та сьогоденні в країнах світу; базові категорії, методологічний інструментарій та теоретичні концепції, які використовуються під час історичного пізнання; значення та смисли діяльності людей у минулому, загальнолюдські і національні цінності, представлені в наукових фактах, текстах, речових пам'ятках, пам'ятках духовної культури та в соціальних практиках. Цілі навчання – формування професійних компетентностей, необхідних для інноваційної науково-дослідницької діяльності в галузі історії та археології. Теоретичний зміст предметної галузі – історія розвитку та сучасний стан наукових історичних знань; теорії, концепції і термінологія з досліджуваного історичного напрямку. Методи, методики, технології та інструменти: критичний аналіз, оцінка і синтез нових та складних ідей у сфері всесвітньої історії.

Орієнтація ОНП	ОНП спрямована на актуальні аспекти спеціальності, в рамках якої можлива подальша наукова та викладацька кар'єра
Основний фокус ОНП та спеціалізації	Набуття необхідних дослідницьких навичок для наукової кар'єри, викладання спеціальних дисциплін в галузі всесвітньої історії, а також комерціалізації результатів дослідницької діяльності та трансферу технологій.
Академічні права випускників	Можливість підвищувати кваліфікацію, отримувати науковий ступінь доктора історичних наук
Особливості ОНП	Зміст наукової складової ОНП визначається індивідуальним навчальним планом аспіранта
Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
Придатність до працевлаштування	Робочі місця в науково-дослідних інститутах НАН України, університетах МОН України, МЗС України, наукових центрах та високотехнологічних компаніях, відповідних департаментах і відділах державних адміністрацій різного рівня.
Подальше навчання	Підвищення кваліфікації в науково-дослідних інститутах НАН України, провідних університетах та науково-дослідних центрах у галузі всесвітньої історії
Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	Лекції, практичні заняття, опрацювання публікацій у провідних виданнях спеціалізованого профілю, консультації із викладачами, написання рефератів, підготовка дисертаційної роботи
Оцінювання	Письмові та усні екзамени, диференційовані заліки, річні та проміжні атестації, презентації, онлайн-тестування тощо
Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	ІК 1. Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі всесвітньої історії в процесі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке осмислення наявних та створення нових цілісних знань та професійної практики, а також практичне впровадження отриманих результатів
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, генерування нових ідей. ЗК 2. Здатність до пошуку, систематизації та критичного аналізу інформації з різних джерел. ЗК 3. Здатність планувати і здійснювати комплексні дослідження, зокрема і в міждисциплінарних галузях, на основі системного наукового світогляду із застосування сучасних інформаційних та комунікаційних технологій. ЗК 4. Здатність спілкуватися з науковою спільнотою українською та іноземною (англійською або іншою відповідно до специфіки спеціальності) мовами з метою презентації та обговорення результатів своєї наукової роботи в усній та письмовій формі. ЗК 5. Усвідомлення необхідності та дотримання норм наукової етики. ЗК 6. Здатність розробляти наукові проекти та керувати ними, складати пропозиції щодо фінансування наукових

	досліджень, реєстрації прав інтелектуальної власності. ЗК 7. Здатність до участі в роботі вітчизняних та міжнародних дослідницьких колективів. ЗК 8. Здатність до саморозвитку і самовдосконалення протягом життя, відповідальність за навчання інших. ЗК 9. Здатність до автономної і командної роботи під час реалізації проектів
Спеціальні (фахові) компетентності (ФК)	ФК 1. Здобуття глибинних знань у галузі всесвітньої історії та історії України й її взаємин з іншими країнами світу, засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем історії розвитку та сучасного стану наукових історичних знань, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку. ФК 2. Здатність самостійно виконувати науково-дослідну діяльність за спеціальністю 032 «Історія та археологія», спеціалізація – всесвітня історія з використанням сучасних теорій, методів та інформаційно-комунікаційних технологій ФК 3. Здатність збирати дані для історичного дослідження, систематизувати та інтерпретувати їх. ФК 4. Здатність аналізувати історичні явища з погляду фундаментальних історичних принципів і знань, класичних та новітніх дослідницьких підходів, а також на основі відповідних загальнонаукових методів. ФК 5. Здатність розв’язувати широке коло проблем і завдань у галузі всесвітньої історії на основі розуміння їх природи, чинників впливу, тенденцій розвитку і з використанням теоретичних та експериментальних методів. ФК 6. Здатність до реалізації завдань міждисциплінарних історичних досліджень. ФК 7. Здатність планувати й організовувати професійну та науково-інноваційну діяльність у галузі всесвітньої історії, зокрема в ситуаціях, що потребують нових стратегічних підходів. ФК 8. Здатність демонструвати оригінальність і творчий підхід до наукової роботи за фахом, відповідати на коментарі й критичні зауваження (усні і письмові); ФК 9. Здатність до історико-креативної діяльності в науково-інноваційній сфері. ФК 10. Здатність до викладацької діяльності в межах спеціальності 032 «Історія та археологія».

Інструментальні компетентності (ІК)	ІК 1. Здатність використовувати у професійній діяльності базові загальні знання особливостей сучасного суспільства та перспектив його розвитку з різних наук. ІК 2. Здатність застосовувати сучасні інформаційні технології в практиці наукового дослідження та в різних видах професійної діяльності. ІК 3. Здатність знаходити, обробляти й аналізувати необхідну інформацію для рішення проблем і прийняття рішень, знання класичних і новітніх методів наукових досліджень, особливостей перекладу наукової історичної інформації та іноземної мови на рівні академічного письма. ІК 4. Здатність використовувати сучасні методи і технології наукової комунікації українською та іноземними мовами. Уміння обирати найкращі здобутки фундаментальних і прикладних наукових досліджень, критерії систематизації, що дадуть змогу висвітлити значення різних груп джерел для розкриття теми наукового дослідження, здійснювати міжпредметні зв'язки у дослідженнях різних сфер розвитку суспільства.
Соціально-особистісні компетентності	СОК 1. Здатність забезпечувати безперервний саморозвиток і самовдосконалення, відповідальність за розвиток інших. СОК 2. Здатність слідувати етичним і правовим нормам у професійній діяльності. СОК 3. Здатність використовувати адекватні методи ефективної взаємодії з представниками різних груп (соціальних, культурних і професійних). СОК 4. Здатність працювати в команді, формувати позитивні відношення з колегами.
Програмні результати навчання	
Знання	ПРН 1. На основі системного наукового світогляду аналізувати складні явища суспільного життя, пов'язувати загально-філософські проблеми з вирішенням завдань, що виникають у професійній та науково-інноваційній діяльності, застосовувати емпіричні й теоретичні методи пізнання. ПРН 2. Знати основні класичні та новітні історичні концепції, фундаментальні праці конкретної історичної спеціалізації, глибоко розуміти теоретичні й практичні проблеми в галузі дослідження.

Уміння	ПРН 3. Уміти проводити огляд, критичний аналіз, оцінку й узагальнення різних наукових поглядів у галузі дослідження, формулювати й обґрунтовувати власну наукову концепцію. ПРН 4. Обирати адекватну предмету історичного дослідження методологію, запроваджувати сучасні методи наукових досліджень для розв'язання широкого кола проблем і завдань у галузі історії та археології, всесвітньої історії. ПРН 5. Дотримуватись норм наукової етики при здійсненні науково-інноваційної діяльності та проведенні власного дослідження. ПРН 6. Планувати, ініціювати й здійснювати розробку дослідницько-інноваційних проектів, організовувати роботу дослідницьких колективів. ПРН 7. Аналізувати, тлумачити і правильно застосовувати норми, що регулюють правовідносини у сфері інтелектуальної власності. ПРН 8. Використовувати інформаційно-комунікаційні технології у професійній науково-інноваційній діяльності.
Комунікація	ПРН 9. Ефективно спілкуватися і взаємодіяти в науковому просторі, зокрема й міжнародному, для розв'язання різноманітних фахових вузькоспеціальних і загальних завдань у галузі всесвітньої історії та міждисциплінарних досліджень. ПРН 10. Презентувати результати власних оригінальних наукових досліджень державною та іноземною мовами в усній та писемній формі: продукувати і грамотно оформлювати різножанрові наукові тексти відповідно до сучасних вимог (стаття, есе, презентація, виступ на конференції, публічна науково-популярна чи наукова лекція тощо). ПРН 11. Організовувати викладання історичних дисциплін відповідно до завдань та принципів сучасної вищої освіти, вимог до його наукового, навчально-методичного та нормативного забезпечення, використовувати різноманітні форми організації навчальної діяльності аспірантів, діагностики, контролю та оцінки ефективності навчальної діяльності.
Автономія і відповідальність	ПРН 12. Реалізовувати стратегії дослідницького самовдосконалення та обирати засоби саморозвитку, усвідомлювати необхідність навчання впродовж усього життя з метою поглиблення набутих та здобуття нових фахових знань. ПРН 13. Відповідально ставитися до виконуваної роботи та досягати поставленої мети з дотриманням вимог професійної етики.
Ресурсне забезпечення реалізації програми	
Кадрове забезпечення	100 % ПВС, задіяного до викладання професійно-орієнтованих дисциплін, мають наукові ступені за спеціальністю

Матеріально-технічне забезпечення	Використання сучасного мультимедійного обладнання
Інформаційно-методичне забезпечення	Використання віртуального навчального середовища ДУ «Інститут всесвітньої історії» й авторських розробок ПВС
Національна кредитна мобільність	
Національна кредитна мобільність	На підставі договорів про співробітництво між ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України» та вітчизняними науковими установами та ЗВО, а також з власної ініціативи учасника освітнього процесу, підтриманої керівництвом ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», на основі індивідуальних запрошень та інших механізмів.
Міжнародна кредитна мобільність	На підставі міжнародних договорів про співробітництво в галузі освіти та науки, міжнародних програм та проектів, договорів про співробітництво між ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України» та іноземними науковими установами й ЗВО, а також з власної ініціативи учасника освітнього процесу, підтриманої керівництвом ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», на основі індивідуальних запрошень та інших механізмів.
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	За умови нострифікації документів про освіту, вищу освіту іноземних країн Міністерством освіти і науки України й успішного складання іспиту з мови навчання

6. Перелік освітніх компонент освітньо-наукової програми та їх логічна послідовність

Код н/д	Освітні компоненти ОНП	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
1	2	3	4
Обов'язкові компоненти ОП			
ОК 1.	Іноземна мова професійного спрямування	8	Іспит
ОК 2.	Філософія науки та культури	6	Іспит
ОК 3.	Методика проведення дисертаційного дослідження в історичній науці	2	Іспит
ОК 4.	Новітні технології проведення історичних досліджень	2	Іспит
ОК 5.	Культура мовлення і публічної презентації історичних досліджень	2	Залік
ОК 6.	Актуальні проблеми всесвітньої історії	3	Іспит
ОК 7.	Актуальні проблеми всесвітньої історії у сучасній історіографії	3	Іспит
ОК 8.	Методологія сучасної української та світової історичної науки	3	Іспит

ОК 9	Розвиток людства: історіософський дискурс	3	Іспит
Загальний обсяг обов'язкових компонент		32	
Вибіркові компоненти ОП			
ВБ 1.1.	Пам'ять про війну: ретроспектива та перспектива	2	Залік
ВБ 1.2.	Культурно-історичні цінності: минуле й сучасність	2	Залік
ВБ 1.3.	Історія науково-технічного поступу та екологічна безпека світу	2	Залік
ВБ 1.4.	Економічна історія світу	2	Залік
Дисципліни вільного вибору			
ВБ 2.1.	Історія країни, що досліджується (за вибором)	3	Залік
Загальний обсяг вибірових компонент		11	
Загальний обсяг освітньої програми		43	

7. Наукова складова освітньо-наукової програми

Загальні вимоги до властивостей і якостей випускників аспірантури наукової установи третього освітньо-наукового рівня як соціальних особистостей подаються у вигляді переліків компетентностей – інтегральної, загальних та спеціальних щодо вирішення певних проблем і завдань соціальної діяльності, та системи умінь та знань, що забезпечують наявність цих компетентностей.

До наукової складової ОНП входять науково-педагогічна практика, проміжні атестації аспіранта у вигляді щорічного та проміжного (піврічного) звіту про виконання індивідуального плану (розглядається на засіданні відділу та Вченої ради Інституту) підготовка і захист дисертації (державна атестація). Наукова складова ОНП разом з освітньою частиною програми та науковими дослідженнями за участі наукового керівника, підготовка та публічний захист дисертації у спеціалізованій вченій раді забезпечує отримання освітнього рівня «доктор філософії» за спеціальністю.

Науково-дослідна тематика дисертаційних робіт. Дисертації згідно узагальненого об'єкта діяльності та предметної галузі виконуються за такими пріоритетними напрямками розвитку науки України:

теорія всесвітньо-історичного процесу та історії міжнародних відносин;
світовий культурно-цивілізаційний розвиток;
історія країн світу;

суспільно-політичні та культурні взаємини України з країнами світу, аналіз і прогнозування розвитку цих взаємин.

Науково-педагогічна практика. Науково-педагогічна практика є складовою частиною ОНП доктора філософії. Мета науково-педагогічної практики – надати навички виконання науково-педагогічної роботи й розвинути вміння:

- вести бібліографічну роботу із залученням сучасних інформаційних технологій; формулювати й вирішувати завдання, що виникають під час виконання науково-дослідної роботи;
- вибирати необхідні методи дослідження (модифікувати існуючі, розробляти нові методи), виходячи із завдань наукового дослідження;
- застосовувати сучасні інформаційні технології при проведенні наукових досліджень і у процесі викладання;
- оволодіти навичками та методикою викладання дисциплін у ЗВО.

8. Атестація

Атестація проводиться на основі аналізу успішності виконання аспірантом відповідної освітньо-наукової програми, оцінювання якості вирішення здобувачем ступеня «доктор філософії» задач, що передбачені відповідним Стандартом вищої освіти та рівня сформованості компетентностей, зазначених у розділі 5, у формі складання екзаменів та публічного захисту дисертації у спеціалізованій вченій раді.

Форми атестації здобувачів вищої освіти	Атестація здобувачів вищої освіти здійснюється у формі публічного захисту дисертаційної роботи доктора філософії. Державній атестації передують щорічна атестація аспіранта за результатами виконання індивідуального плану у вигляді його звітування на засіданнях відділів та Вченої ради Інституту (усього – 6 кредитів ECTS). Документами, що підтверджують проміжну атестацію аспіранта, є річний звіт, друкований варіант розділів дисертації, копії публікації та охоронних документів, довідка про складання іспитів і заліків, витяг із протоколу засідання відділу та Вченої ради тощо.

Вимоги до кваліфікаційної роботи	Дисертаційна робота доктора філософії передбачає розв'язання актуальної теоретичної та/або прикладної проблеми в галузі всесвітньої історії і свідчить про здатність пошукувача вести самостійне наукове дослідження, формулювати нові складні ідеї та обґрунтовувати їх. Вимоги до оформлення дисертаційної роботи визначено в Наказі № 40 Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. Державна атестація осіб, які здобувають ступінь доктора філософії, здійснюється постійно діючою або разовою спеціалізованою вченою радою наукової установи, акредитованою Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти, на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації. Здобувач ступеня доктора філософії має право на вибір спеціалізованої вченої ради. Дисертації осіб, які здобувають ступінь доктора філософії, та дисертації (або наукові доповіді у разі захисту наукових досягнень, опублікованих у вигляді монографії або сукупності статей, опублікованих у вітчизняних та/або міжнародних рецензованих фахових виданнях) осіб, які здобувають ступінь доктора наук, а також відгуки опонентів оприлюднюються на офіційних веб-сайтах відповідних ЗВО та наукових установ відповідно до законодавства. До захисту допускаються дисертації (наукові доповіді), виконані здобувачем наукового ступеня самостійно. Робота повинна перевірятися на наявність плагіату відповідно до процедури, визначеної системою забезпечення наукової установи якості освітньої діяльності та якості вищої освіти. Виявлення в поданій до захисту дисертації (науковій доповіді) академічного плагіату є підставою для відмови у присудженні відповідного наукового ступеня.
Вимоги до публічного захисту	Захист дисертаційної роботи відбувається прилюдно на засіданні спеціалізованої вченої ради. Обов'язковою передумовою допуску до захисту дисертаційної роботи є апробація результатів дослідження та основних висновків на наукових конференціях та їх опублікування у фахових наукових виданнях, у тому числі таких, які входять до наукометричних баз, згідно з вимогами Міністерства освіти та науки України

9. Анотація змісту навчальних дисциплін

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ (3 кредити)

Мета навчальної дисципліни – сформувати здатність орієнтуватись у сучасній системі джерел інформації, аналізувати історичні джерела та узагальнювати їх, визначати основні етапи історичного розвитку світових цивілізацій, орієнтуватись у важливих подіях світової історії

Завдання: надати слухачам системні знання з теоретичних аспектів сучасних інтерпретацій всесвітньої історії, а також сформувати наступні компетенції:

- готовність з повагою та дбайливо ставитись до історичної спадщини і культурних традицій, толерантно сприймати соціальні і культурні відмінності;
- здатність розуміти рушійні сили та закономірності історичного процесу; місце людини в історичному процесі, політичній організації суспільства, використати ці знання у професійній діяльності;

- мати культуру мислення, здатність до сприйняття інформації, її аналізу, узагальнень, постановки мети і вибору шляхів її досягнення, вміння логічно, аргументовано, чітко і ясно будувати усну та письмову мову;

- здатність виходити з базових знань у галузі гуманітарних наук (філософії, культурології, історії) у процесі формування свого світогляду, розуміти проблеми взаємовідносин суспільства і людини, забезпечення взаємозв'язку свободи і відповідальності, значення духовного і ціннісного вибору, розширювати кругозір у контексті одержаного культурологічного знання; вміння використовувати гуманітарні знання у своїй соціальній і професійній діяльності.

За підсумками вивчення дисципліни аспірант повинен знати:

- базові факти про основні епохи в історії людства і їх хронологію,
- головну історичну фактологію, дати, події та імена історичних діячів і провідних персоналій,
- особливості формування і розвитку основних суспільних інститутів,
- сучасні підходи до періодизації всесвітньо-історичного процесу, нові підходи до історієписання.

За підсумками вивчення дисципліни аспірант повинен вміти:

- використовувати отримані знання в практичній діяльності;
- висловлювати і обґрунтовувати свою позицію з питань, що стосуються ціннісної дотичності до історичного минулого;
- самостійно виявляти співвідношення факторів внутрішнього розвитку цивілізацій та зовнішніх впливів;
- вести пошук необхідної інформації з певної тематики, аналізувати джерела;
- характеризувати сучасний стан історичної науки у галузі всесвітньої історії;
- застосовувати науковий досвід вітчизняної та світової історичної науки при здійсненні власних наукових досліджень;
- аналізувати тенденції, проблеми і перспективи розвитку сучасної історичної науки у галузі всесвітньої історії.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ У СУЧАСНІЙ ІСТОРІОГРАФІЇ (3 кредити)

Мета навчальної дисципліни – сформувати здатність орієнтуватись у сучасній системі джерел інформації, аналізувати історичні джерела та узагальнювати їх, визначати основні етапи історичного розвитку світових цивілізацій, орієнтуватись у важливих подіях світової історії

Завдання: надати слухачам системні знання з теоретичних аспектів сучасних інтерпретацій всесвітньої історії, а також сформувати наступні компетенції:

- готовність з повагою та дбайливо ставитись до історичної спадщини і культурних традицій, толерантно сприймати соціальні і культурні відмінності;
- здатність розуміти рушійні сили та закономірності історичного процесу; місце людини в історичному процесі, політичній організації суспільства, використати ці знання у професійній діяльності;
- мати культуру мислення, здатність до сприйняття інформації, її аналізу, узагальнень, постановки мети і вибору шляхів її досягнення, вміння логічно, аргументовано, чітко і ясно будувати усну та письмову мову;

- здатність виходити з базових знань у галузі гуманітарних наук (філософії, культурології, історії) у процесі формування свого світогляду, розуміти проблеми взаємовідносин суспільства і людини, забезпечення взаємозв'язку свободи і відповідальності, значення духовного і ціннісного вибору, розширювати кругозір у контексті одержаного культурологічного знання; вміння використовувати гуманітарні знання у своїй соціальній і професійній діяльності.

За підсумками вивчення дисципліни аспірант повинен знати:

- базові факти про основні епохи в історії людства і їх хронологію;
- головну історичну фактологію, дати, події та імена історичних діячів і провідних персоналій;
- особливості формування і розвитку основних суспільних інститутів;
- сучасні підходи до періодизації всесвітньо-історичного процесу;
- нові підходи до історієписання.

За підсумками вивчення дисципліни аспірант повинен вміти:

- використовувати отримані знання в практичній діяльності;
- висловлювати і обґрунтовувати свою позицію з питань, що стосуються ціннісної дотичності до історичного минулого;
- самостійно виявляти співвідношення факторів внутрішнього розвитку цивілізацій та зовнішніх впливів;
- вести пошук необхідної інформації з певної тематики, аналізувати джерела;
- характеризувати сучасний стан історичної науки у галузі всесвітньої історії;
- застосовувати науковий досвід вітчизняної та світової історичної науки при здійсненні власних наукових досліджень;
- аналізувати тенденції, проблеми і перспективи розвитку сучасної історичної науки у галузі всесвітньої історії.

МЕТОДОЛОГІЯ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ТА СВІТОВОЇ ІСТОРИЧНОЇ НАУКИ (3 кредити)

Мета навчальної дисципліни – підготувати фахівців до розуміння практичних проблем історичного пізнання, формування системного і цілісного уявлення про основні проблеми методології сучасної української та світової історичної науки, специфіку їх постановки і розв'язання в історичних дослідженнях методологічними новаціями сучасної української та світової історичної науки.

Завдання: надання аспірантам системи знань щодо ключових напрямів методологічних пошуків, які розгортаються навколо історії, проаналізувати світові течії та методологічні підходи в сучасній історіографії та іноземних виданнях, ввести до надбань аспірантів широкий спектр термінів, що стосуються рефлексії, осмислення роботи історика, у тому числі з суміжних сфер інтелектуальної діяльності – філософії, соціології, лінгвістики, психології, логіки, адаптувати мислення аспірантів до рівня сучасної наукової літератури, навчити обговорювати свої дії як істориків-науковців мовою високого теоретичного узагальнення, привчити вести діалог з представниками різних сучасних шкіл і напрямів.

За підсумками вивчення дисципліни аспірант повинен знати:

- визначення понять методології, наукового методу, об'єкту і предмету історичного пізнання;
- методологічні підходи та сучасні світові течії;
- основну літературу з методології сучасної історичної науки та світової історичної науки;
- методологічне наповнення основних історіографічних напрямів: позитивізму, структуралізму, постмодернізму;
- провідних українських та іноземних науковців-істориків.

За підсумками вивчення дисципліни аспірант повинен вміти:

- здійснювати інтерпретацію методологічних засад того чи іншого історичного твору;
- формулювати об'єкт, предмет, актуальність, мету та завдання власне дослідження;
- застосовувати науковий досвід вітчизняної та світової історичної науки при здійсненні власних наукових досліджень;
- втілювати на українському ґрунті сучасні світові методологічні підходи та напрями;
- використовувати отримані знання на практиці;
- аналізувати з позицій сучасних методологій історичний процес минулого й сучасності.

РОЗВИТОК ЛЮДСТВА: ІСТОРИОСОФСЬКИЙ ДИСКУРС (3 кредити)

Мета навчальної дисципліни – підготовка фахівців у царині історіософії та теорії еволюції всесвітньо-історичного процесу, концептуальна орієнтація їх у бататоманітті гостро дискусійних проблем цієї науково-гуманітарної дисципліни. Формування здатності самостійно використовувати отримані знання щодо логіки розвитку людства для вирішення конкретних пошукових завдань більш локального характеру, зокрема в процесі розробки власної теми дисертаційного дослідження.

Завдання:

- надати слухачам системні комплексні уявлення стосовно різних аспектів філософсько-історичного дискурсу;
- розкрити позитивні аспекти різних підходів до розуміння загальної спрямованості, асинхронності розвитку та просторової зигзагоподібності історичного процесу;
- показати актуальність та методологічну значущість загальнотеоретичного бачення соціальної реальності для дослідження як стародавніх часів, так і проблем модерної історії.

За підсумками вивчення дисципліни аспірант повинен знати:

- основні історіософські версії еволюції всесвітньої історії та їх представників;
- існуючу інтерпретацію сучасних історичних реалій з позицій різного трактування рушійних сил всесвітньої історії;
- стадіально-формаційні виміри історичного часу, зокрема, зміст понять «азійський спосіб виробництва», «вічний феодалізм», «класичний» та

«посткласичний» капіталізм, а також бути здатним інтерпретувати терміни «стародавність», «середні віки», «новий», «новітній» час;

- методи ідентифікації соціально-просторових ареалів, що мають різні культурно-цивілізаційні ознаки.

За підсумками вивчення дисципліни аспірант повинен вміти:

- застосовувати отримані знання у науково-дослідницькій діяльності;
- орієнтуватись у проблемному полі дослідницької дисципліни;
- володіти та оперувати фактичним матеріалом, пов'язаним з аналізом єдності багатоманіття всесвітньо-історичного процесу;
- давати об'єктивну оцінку існуючим класичним концепціям світової історіософської думки;
- оцінювати сучасні історичні реалії з позицій історичного метааналізу;
- визначати базові системні характеристики центрів всесвітньо-історичного розвитку Заходу і Сходу з позицій системних уявлень про особливості загального суспільного поступу.

МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ДИСЕРТАЦІЙНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ В ІСТОРИЧНІЙ НАУЦІ (2 кредити)

Мета навчальної дисципліни – формування знань про сутність та методіку дисертаційного дослідження.

Завдання – формування знань та навичок щодо науково-дослідницької діяльності при підготовці дисертаційного дослідження:

- збору, аналізу та формування джерельної бази дослідження;
- принципів та основних етапів написання дисертаційного дослідження;
- методіки, методів та понятійного апарату наукового дослідження;
- стилістики наукового тексту;
- наукового реферування та цитування;
- оформлення бібліографічного апарату;
- апробації дисертаційного дослідження та публікації його результатів;
- процедури підготовки до захисту, захисту та оформлення документації з результатами дисертаційного дослідження.

За підсумками вивчення дисципліни аспірант повинен знати:

- специфіку та організаційно-структурні особливості дисертаційного дослідження:
- принципи наукової етики дисертаційного дослідження;
- основні принципи, логіку та структуру дисертаційного дослідження;
- компоненти наукового апарату дослідження;
- основні навички пошукової та інформаційної поведінки;
- алгоритми бібліографічного та інформаційного пошуку;
- критерії оцінки наукової інформації;
- основні вимоги до оформлення наукових робіт, включаючи цитування, посилання та оформлення бібліографічного апарату;
- процедури підготовки до захисту, захисту та оформлення документації за результатами дисертаційного дослідження.

За підсумками вивчення дисципліни аспірант повинен вміти:

- визначати та обґрунтовувати тему, план, актуальність, новизну, об'єкт і предмет дослідження, формулювати проблему, мету і дослідницькі завдання з обґрунтування, відповідної методики;
- застосовувати методи наукового пізнання при проведенні аналізу теоретичного матеріалу;
- працювати з джерельною базою дослідження;
- користуватися інструментами бібліографічного та інформаційного пошуку;
- визначати відповідність та якість наукової інформації інтернет-джерел;
- володіти стилями академічної мови, навичками та прийомами написання тексту дисертаційного дослідження, реферату, рецензії, історіографічного огляду, тез, статті та ін.;
- оформляти текст наукового дослідження, у тому числі бібліографічний апарат, посилання та цитування, у відповідності до вимог ДАК.

НОВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПРОВЕДЕННЯ ІСТОРИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ (2 кредити)

Мета навчальної дисципліни – оволодіння теоретичними знаннями про існуючі напрями, підходи, парадигми історичних досліджень та практичними навичками застосування інструментів, прийомів та методів наукових досліджень в галузі історії.

Завдання: опрацювання аспірантами алгоритмів та зразків сучасних успішних досліджень та застосування набутих навичок у їхньому власному дослідженні.

За підсумками вивчення дисципліни аспірант повинен знати:

- поняття наукової школи, наукового напрямку, дослідницького підходу, дослідницького інструментарію, дослідницької стратегії;
- тенденції в еволюції тематики і методів історичних досліджень;
- наукові методи: етнографічний, лінгвістичний, контент-аналізу;
- етапи та сучасний стан історичного дослідження кількісними методами;
- організацію історичного викладу в історичному тексті та його метафори.

За підсумками вивчення дисципліни аспірант повинен вміти:

- визначити та сформулювати тему свого дослідження відповідно до сучасних академічних вітчизняних та міжнародних стандартів;
- застосовувати сучасні методи дослідження при написанні своєї роботи та при аналізі наукових праць колег;
- орієнтуватися в сучасних дослідженнях для виокремлення наукової новизни власної наукової розвідки;
- аргументовано обирати об'єкт, предмет, мету і завдання свого дослідження;
- вміти пояснити наукову новизну та завдання дослідження;
- вільно орієнтуватися у напрацюваннях зарубіжних фахівців за визначеною проблемою та перекладати потрібні матеріали українською мовою.

КУЛЬТУРА МОВЛЕННЯ І ПУБЛІЧНОЇ ПРЕЗЕНТАЦІЇ ІСТОРИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ (2 кредити)

Мета навчальної дисципліни – сформувати у фахівців відповідне бачення щодо дотримання сталих мовних норм усної і писемної літературної мови, вміння організувати спілкування з аудиторією з метою переконливого донесення результатів дослідження.

Завдання: надання слухачам теоретичні знання й практичні навички з культури спілкування та основ ораторського мистецтва, розглянути основні підходи та методи мовної та професійної комунікації.

За підсумками вивчення дисципліни аспірант повинен знати:

- стилі сучасної української літературної мови у професійному спілкуванні;
- особливості культури усного професійного мовлення;
- українську термінологію у професійному спілкуванні;
- принципи, варіанти та засоби професійної комунікації;
- особливості підготовки презентації та інших видів публічного виступу.

За підсумками вивчення дисципліни аспірант повинен вміти:

- застосовувати засвоєний матеріал під час науково-дослідної роботи;
- підвищити мовну компетенцію, що передбачає знання і практичне оволодіння нормами літературної професійної мови;
- опанувати принципами оптимальної мовної поведінки у професійній сфері;
- навчитися оперувати фаховою термінологією, отримати навички редагування, корегування та перекладу наукових текстів;
- отримати навички організації структурованого, переконливого та цікавого публічного виступу.

ПАМ'ЯТЬ ПРО ВІЙНУ: РЕТРОСПЕКТИВА ТА ПЕРСПЕКТИВА (2 кредити)

Мета навчальної дисципліни – формування цілісного уявлення щодо ключових тенденцій та етапів розвитку всесвітньої історії через призму війни як невід'ємної складової історичного процесу, підготовка майбутніх дослідників до проведення фахового аналізу історичного процесу та його інтерпретацій.

Завдання: надання аспірантам систему знань щодо ключових напрямів та тенденцій розвитку сучасної історичної науки у вивченні війн, місця історичної науки у структурі сучасного наукового дискурсу, базових характеристик та тематичної спрямованості актуальних історіографічних проблем воєнної тематики; формування у слухачів вмінь використовувати отримані знання у професійній діяльності.

За підсумками вивчення дисципліни аспірант повинен знати:

- основні тенденції та етапи розвитку історичної науки другої половини ХХ - початку ХХІ ст. у контексті вивчення воєнних конфліктів минулого та сучасності;
- основні теорії конфліктів та їх еволюцію;
- сучасні методологічні підходи до вивчення воєнної історії;
- особливості політики пам'яті та примирення у провідних країнах світу.

За підсумками вивчення дисципліни аспірант повинен вміти:

- застосовувати отримані знання під час проведення власних наукових досліджень:

- характеризувати основні тенденції та етапи розвитку воєнної історичної науки другої половини ХХ - початку ХХІ ст.;

- аналізувати специфіку сучасної світової історіографії у вивченні воєнної історії;

- проводити фаховий аналіз сучасної політики пам'яті у різних країнах світу;

- аргументувати власну дослідницьку позицію;

- пропонувати власні рекомендації щодо запозичень вдалих практик політики пам'яті та примирення, що базуються на вивченні досвіду країн світу.

КУЛЬТУРНО-ІСТОРИЧНІ ЦІННОСТІ: МИНУЛЕ, СУЧАСНЕ ТА ПЕРСПЕКТИВИ (2 кредити)

Мета навчальної дисципліни – підготувати фахівців до розуміння ролі і місця культурно-ціннісного складника суспільного розвитку в історії людства, цивілізацій і країн, сформувати вміння орієнтуватись у ситуаціях ціннісного конфлікту та його конкретно-історичних екстраполяцій у всесвітньо-історичному процесі.

Завдання: надати слухачам системні знання з теоретичних і практичних аспектів застосування комунікативного та аксіологічного підходів у сучасній історичній науці: виявити роль культурно-ціннісного складника в цивілізаційному процесі, проаналізувати його історичні трансформації та модифікації на різних етапах історичного розвитку людства та в різних історико-культурних регіонах.

За підсумками вивчення дисципліни аспірант повинен знати:

- сучасні підходи до розуміння місця культурно-ціннісного складника в історії людства та в історичній науці;

- основну наукову літературу з проблеми функціонування культурно-історичних цінностей в історії та сучасності;

- основні концепції культурно-історичних цінностей та типологізації культурно-ціннісних систем;

- закономірності функціонування та логіку трансформації культурно-історичних цінностей.

За підсумками вивчення дисципліни аспірант повинен вміти:

- використовувати отримані знання в практичній діяльності;

- застосовувати науковий досвід сучасної історичної науки при здійсненні власних наукових досліджень;

- виявляти характерні особливості культурно-історичних цінностей в конкретних історико-культурних регіонах;

- аналізувати тенденції, проблеми і перспективи розвитку культурно-історичних цінностей у сучасному світі;

- прогнозувати подальші трансформації та модифікації культурно-історичних цінностей в конкретних історико-культурних регіонах, країнах, можливості ціннісного конфлікту в міжцивілізаційних взаєминах та у взаємодіях між народами та країнами

ІСТОРІЯ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОГО ПОСТУПУ ТА ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА СВІТУ (2 кредити)

Мета навчальної дисципліни – дати глибинне і систематичне уявлення про розвиток науки і техніки та вплив науково-технічного прогресу на стан довкілля, виявити причинно-наслідкові зв'язки, основні закономірності та напрями формування системи екологічної безпеки світу, усвідомити масштаб впливу людини на навколишнє середовище та найтісніший зв'язок між проблемами, що їх вирішують науковці технічного і гуманітарного напрямів.

Завдання дисципліни:

- розширити світогляд аспірантів, поглибити знання про історію розвитку науки і техніки, позитивного і негативного впливу науково-технічного прогресу на навколишнє середовище;

- озброїти аспірантів методами історичного аналізу явищ і процесів, закономірностей світового розвитку, причин формування екологічних проблем національного, регіонального та глобального масштабу та імперативів формування системи глобальної екологічної безпеки;

- забезпечити знання щодо виникнення і розвитку екологічних небезпек та ролі науки і техніки у їх подоланні;

- оволодіти культурою виступів на історичні теми та навчити проводити наукові диспути і дискусії, аргументовано відстоювати власну позицію;

- сформувані необхідні в майбутній практичній діяльності уміння і навички для запобігання і ліквідації екологічних небезпек, захисту людей та навколишнього середовища;

- використовувати свої знання та вміння для розбудови в Україні розвинутого демократичного й екологічно орієнтованого суспільства.

Предмет дисципліни: розвиток науки і техніки від найдавніших часів до сьогодення; вплив науково-технічного прогресу на погіршення стану довкілля : формування системи екологічної безпеки світу.

За підсумками вивчення дисципліни аспірант повинен знати:

- періодизацію історії науки і техніки, основні принципи, методи та джерела історичного дослідження;

- основні події, дати найбільш визначних досягнень у розвитку науки й техніки на різних етапах історії та їхній вплив на формування моделі взаємодії людини та довкілля;

- передумови, причини, шляхи та закономірності формування системи екологічної безпеки світового рівня;

- основні напрями досліджень із проблем екологічної безпеки;

- наукові підходи щодо пошуку можливостей виходу з кризового стану якості навколишнього природного середовища;

- головні етапи міжнародної політики щодо забезпечення екологічної безпеки.

За підсумками вивчення дисципліни аспірант повинен вміти:

- відповідно до принципу історизму розглядати явища історії науки і техніки в розвитку і в зв'язку з історичними умовами конкретного періоду;

- працювати з різними типами й видами джерел інформації для успішного засвоєння матеріалів курсу та для подальшої самоосвіти;

- самостійно узагальнювати й аналізувати набуті знання з вітчизняної історії науки і техніки в світовому контексті;
- встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між розвитком науково-технічного прогресу та погіршенням стану довкілля;
- аналізувати сучасні тенденції формування системи екологічної безпеки національного, регіонального і глобального рівня;
- прогнозувати вплив науково-технічного поступу на стан навколишнього природного середовища.

ЕКОНОМІЧНА ІСТОРІЯ СВІТУ (2 кредити)

Мета навчальної дисципліни – дати глибинне і систематичне уявлення про розвиток світової економіки, проаналізувати загальні закономірності й тенденції економічного розвитку в історичній ретроспективі та перспективі, особливості господарства окремих країн світу на різних етапах історичного розвитку, причинно-наслідкові зв'язки в економічних явищах та процесах.

Завдання дисципліни:

- розширити науковий світогляд аспірантів, поглибити їхні уявлення щодо закономірностей та концепцій становлення та розвитку світової економіки;
- висвітлити процес історичного розвитку суспільного виробництва, продуктивних сил і виробничих відносин у тих конкретних формах, в яких він проходив в окремих країнах у відповідні епохи;
- прищепити аспірантам історичний підхід до аналізу економічних явищ і процесів, що допомагає орієнтуватись у сучасних світових тенденціях;
- розширити базу теоретичних економічних знань у аспірантів як вихідної основи для формування навичок і вмінь дослідження практичних проблем сучасної економіки України;
- озброїти аспірантів знаннями, потрібними їм для глибокого оволодіння основами історичних досліджень та написання дисертаційної роботи; створити логічну основу для підготовки висококваліфікованих кандидатів історичних наук.

Предмет дисципліни: господарство в історичному розвитку, економіка країн світу в сукупності та розмаїтості форм вияву на кожному конкретному історичному етапі – від найдавніших часів до сьогодення. Історія господарства України при цьому розглядається у світовому контексті.

За підсумками вивчення дисципліни аспірант повинен знати:

- основні етапи розвитку світової економіки;
- особливості економічного розвитку окремих країн на певних етапах історії;
- принципи періодизації історичного та економічного розвитку провідних країн світу;
- хронологію основних економічних подій;
- причини та наслідки світових економічних явищ і процесів.

За підсумками вивчення дисципліни аспірант повинен вміти:

- аналізувати особливості економічного розвитку окремих країн і регіонів світу із застосуванням історичного підходу;
- узагальнювати досвід господарського розвитку людства;

- на підставі аналізу та узагальнення прогнозувати економічний розвиток окремих країн та реально оцінювати майбутні перспективи світової економіки;
- аналізувати сучасні тенденції в економіці України.

ІСТОРІЯ КРАЇНИ, ЩО ДОСЛІДЖУЄТЬСЯ (за вибором) (2 кредити)

Мета навчальної дисципліни – ознайомити аспірантів з головними історичними подіями тих країн світу, з історії яких буде проводитися дисертаційне дослідження. Розвинути здібності розуміти історичну зумовленість явищ і процесів сучасного світу, співвідносити свої погляди і принципи зі світоглядними системами, що історично виникли. Сформулювати історичне мислення – здатність розглядати події і явища з погляду їх історичної обумовленості, зіставляти різні версії і оцінки історичних подій та особистостей, визначати власне ставлення до дискусійних проблем минулого і сучасності.

Завдання: надання аспірантам системних знань з загальної проблематики розвитку країни, що досліджується; сформулювати теоретичні знання і практичні навички у сфері знань про історію країни, що досліджується. Програма дисципліни передбачає ознайомлення з даними відносно населення, господарства, культури та соціально-політичної організації держави, міжрегіональних зв'язків, особливостей зовнішньої політики та участі у міжнародних відносинах на регіональному та глобальному рівнях.

За підсумками вивчення дисципліни аспірант повинен знати:

- основні факти, процеси і явища, що характеризують країну, яка вивчається;
- сучасні версії і трактування найважливіших проблем країни, яка вивчається;
- особливості історичного шляху та роль у світовій спільноті країни, яка вивчається;
- основні історичні терміни і дати.

За підсумками вивчення дисципліни аспірант повинен знати:

- аналізувати історичну інформацію, представлену в різних знакових системах (текст, карта, таблиця, схема, аудіовізуальний ряд);
- розрізняти в історичній інформації факти і думки, історичний опис та історичні пояснення;
- встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між явищами, просторові і часові рамки досліджуваних історичних процесів і явищ;
- аналізувати сучасні проблеми людства в контексті глобалізації та уявляти майбутні виклики, що впливають з даного процесу.

Керівник проектної групи
директор ДУ «Інститут
всесвітньої історії НАН України»
член-кореспондент НАН України,
доктор історичних наук, професор

А.І. Кудряченко

Гарант освітньо-наукової програми,
доктор історичних наук, професор

І.В. Срібняк